

Tõepoolest, meist keegi ei oska lennata. Aga me kõik oleme lapsena unistanud lendamisest, oleme lendamist unes näinud, tajunud seda imelist tunnet. Mõni suudab kaua säilitada lapsepõlve, teine on enneaegu vanainimene.

Kunst tohib tuua meie unistusi reaalsusesse, kujutada neid tõelistena, tema aine asub ikka kusagil tegelikkuse ja võimatu vahel.

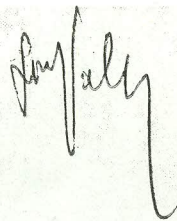
Looja, arvatavasti mistahes elualal, säilitab lapse-meelsuse ning asub lahendma mõeldamatuid ülesandeid ning kõige kummalisem, lahendab neid tihti — isemoodi, ootamatult, ilmvõimatult — ka ära.

Tüdruk meie loos, kes lendab, võiks olla inimese soovide realiseerimise võrdkuju. Võibolla lahendab üks hea, loominguvõimeline lennukikonstruktor probleemi paremini ära, ent muinasjutu jaoks on sobivam tiibadeta tüdruk, kes oma mõttejõu kerguses tõuseb õhku.

Kellegi, näiteks meie psühhiaatri jaoks võib eriliste võimetega tüdruk olla proovikiviks maailmale, kes arvab end normaalseks, eksimatuks, kelle normi kriteeriumiks on: «selliseid on enamjagu», kes teab kõike ja paneb kõik asjad oma kohale, kelle jaoks

üleloomulikke pole olemas. Me oskame palju iroonilist öelda oma ainsa ja parima maailma kohta. Mitmedki tema parandamise ideed võivad olla sündinud hullumajas. Kas see iseenesest on põhjus ideed halvaks pidada?

Kui paljud inimesed oskaksid lennata — te ütlete, nad ostavad lennukompaniist pileti ja lendavadki —, kui nad tajuksid taevast lähedasena ega pelgaks tähtede põhjatut kaugust ning enese väiksust selle kõrval, kui nad tunneksid probleemideta oleku kergust kehas ja hinges, kui nad suudaksid unustada maailma vaevad ja tajuda oma murede tühisust, kui nad püüdleksid selle poole, et naudingut tunda igast olemise hetkest, — kas nad siis oleksidki õnnelikud? Ja kas nad on õnnatud, kui nad seda ei suuda, kui nad seda ei tahagi, lausa kardavad? Vaevalt see ooper nendele küsimustele vastab, pole ju ooperite asi vastata. Hea, kui nad meid üheks hetkeks küsimagi panevad.

MAI MURDMAA

MARI-LIIS KÜLA

Dirigendid —
Eesti NSV teeneline kunstnik
PEETER LILJE
VELLO PÄHN

I avastaja ja koreograaf —
Eesti NSV rahvakunstnik
MAI MURDMAA

Kunstnik —
Eesti NSV teeneline kunstnik
MARI-LIIS KÜLA (külalisena)

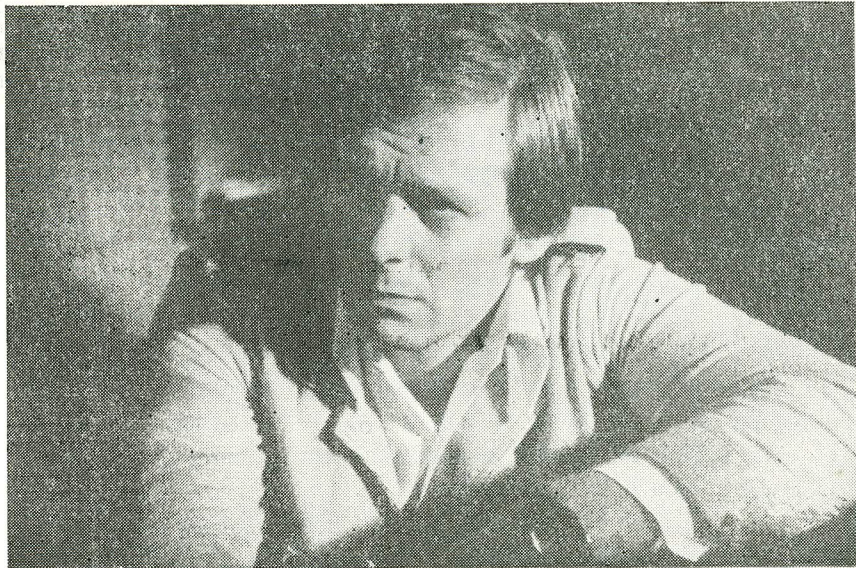
Koormeister —
ANNE DORBEK

Kontsertmeistrid —
REET LAUL, VIIVE PAJURI,
IVO SILLAMAA, AARNE TALVIK.

Balletirepetiitor —
Eesti NSV rahvakunstnik
HELMU PUUR

Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT

Etenduse juht:
PEETER KARELL

PEETER LILJE

VELLO PAHN

KATKENDID LIBRETOST — SISU-
KOKKUVÖTTE ASEMEL

ESIMENE VAATUS

I TANAV

Tüdruk: Otsi mind! Otsi mind üles siit võõrast
linnast, leia mind!
Tihe ja näota rahvaparv tuleb mu peale.
Selles saginas tunnen ära ma sinu,
keda eales pole näinud.

II BAAR

Koor: Me hajutame õudu ja meil on õdus.
Igaühel meist on mingi mure.
Üheskoos kokku on meil lõbus.
Siin kohtuvad juhused, ristuvad saatused,
välgatavad silmis ja südames ära-
tundmised...

III AUTO

Helilooja: Üksildust üksinda talub veel kanda,
üheskoos põetud üksindus on kui enese-
pilge.

Kus on mu ravim, mis mind aitab?
Kus on see teine, see helendav hing?

Tüdruk: Võib-olla olen see mina?

IV KODU

Tüdruk: Kas te ei mängiks midagi?

Helilooja: (mängib). Mu uuel tükil ei ole veel nime.

Tüdruk: See on «Kastiilia õöd». Seal on väike
teeäärne kõrts. Neli meest joovad veini.
Kõrtsi perenaisel on punased juuksed.

Helilooja: Nii see tõepoolest oli. Kust sa seda kõike
tead?

Tüdruk: Tean seda sinu muusikast. Ma võin
kuulda su mõtteid.

Helilooja: Tüdruk, sa oled nõid.

Tüdruk: Mitte nõid, vaid hull. Mul on võime ära
aimata.

V HAIGLA

Arst: Kui hullude järgi käiks ringi maailm,
võib-olla see maailm ei oleks nii hull...

*

Helilooja: Minu juures käis tüdruk, kes ütles end
olevat teie majast. Ta haihtus kui õhku.
Pärast seda ei saa ma rahu. Ma vajan
teda. Ma ei oska, ei tahagi osata seda
seletada.

Arst: Tal on erilised võimed.
Te peate ületama barjääri.
Te peate suutma osa võtta ta mängudest.

Tüdruk: Ratsa hobuse seljas, mõök peos!...
Püha Katarina, püha Margarita!
Minu sünd oli hetk, kui ma teid kuulsin
ja minust sai Orleansi Jeanne.

Arst: Vahel kujutleb ta, et on kangelanna
raamatust, mida parajasti loeb.

Tüdruk: Helilooja, miks vaatad mind, nagu
oleksin hull?

Helilooja: Tüdruk, tule! Ma mängin sulle uut lugu,
mille sina mu sisse panid.

Tüdruk: Ma tulen, aga sina õpeta mind lugema
muusikat nagu loetakse raamatut.

VI BAAR

Koor: Sind pole kaua näha olnud. Lood sa
midagi enneolematut?

Helilooja: Jah, küllap see on nii. Minu elus on

praegu midagi toimumas. Tõepoolest mi-
dagi enneolematut.

Koor: Nii peabki olema. Aga ära unusta sõpru.
Vaid meie kõik koos saame täita su
maailma.
Kui reedad meid kellegi ühe nimel,
reedad sa ennast.

VII KODU

Tüdruk: Juba kakskümmend aastat ootan siin oma
maailmarändurit
ja kalju on kulunud mu istumise all.

Helilooja: Mida sa teed nii hilja? Miks sa ei maga?

Tüdruk: Mängin, et sina oled mu Peer Gynt.

Helilooja: Aga sinul on ju režiim. Sa pead olema
voodis.

Tüdruk: Palun, mitte veel. Ma juba kuulen muu-
sikat, kui ma nooti vaatan. Palun, kuula
minuga koos!

(hakkavad lugema «Luikede järve»)

Tüdruk: See muinasjutt teeb mind kurvaks.
Ta saab ilusast luigest igavaks inimeseks
vaevlema kuningalossi.

Helilooja: Aga neil on seal uhke elu.

Tüdruk: Kas on uhkem olla kivist müüride vahel
kui lennata sinise taeva all?

Luiged ju lendavad!

(Tüdruk jookseb rõdule)

Helilooja: Hull oled! Ennast nii välja küünitada!

Oleksid võinud alla kukkuda.

Tüdruk: Või lendu tõusta!

TEINE VAATUS

VIII BAAR

Koor: Kaks hullu on kokku saanud.
Hea on tüdrukut kasutada, ei mingit
vastutust.

Kes meist viskab esimese kivi?

Kumb neist on ebamoraalsem?

Nad kasutavad teineteist.

Koos kasutavad nad maailma üks-
kõiksust.

Helilooja: Meie sõbrad on mures meie eluviisi
pärast...

Tüdruk: Mul on nii umbne.
Nii vähe on õhku siin kivist müüride
vahel.

Helilooja: Homme sõidame järve äärde.

Tüdruk: Ei, täna, kohe! Päike pole veel täiesti
loojunud.

IX JÄRV

Helilooja: Õnne jaoks on nii vähe tarvis:
too hingesfääri teine inimene,
uuri võõrast maailma, lase kujutlus
vabajooksu...

Tüdruk: Ma ei teadnud, kas oskangi ujuda. Nüüd
läksin vette
ja ujusin kohe — see on nii loomulik.

Helilooja: Kas sa mind sugugi ei häbene?

Tüdruk: Ma võtaksin ka hinge alasti ja laotaksin
su ette.

*

Tüdruk: Emal oli armuke, keegi tuletõrjuja..
Isa võttis mu kaasa — see oli vastu uut
aastat.